

"Jeg bruger mere tid på at skrive med forældre end at forberede min undervisning." "Jeg bruger mere tid på at skrive med forældre end at forberede min undervisning."

Forældre blander sig mere og mere i lærernes og pædagogernes arbejde. Går det ud over børnene?

Illustration: Bratislav Milenkovic for Zetland

Af [Lola Klint](#) og [Nanna Schelde](#)

ANDERS BOSS HOLSTING VAR VED AT FORBEREDE 8. KLASSE på deres kommende

eksamen i håndværk og design, da han opdagede, at en af hans elever sad og brændte mærker i skolens ting. Den 41-årige lærer havde accepteret, at eleven ikke ville deltage i undervisningen, men håndværk var over hans grænse. Han skrev hjem til elevens forældre.

Elevens mor svarede senere på aftenen, at hun havde talt med sin søn, og at han var rigtig kreativ derhjemme, men bare gerne ville lave et spækbræt. Hvorefter hun fortalte, at hun var undervisningskonsulent, og spurgte, om Anders arbejdede med motivation i sin undervisning. Hun tilbød også at komme ud og observere hans undervisning og komme med idéer.

Anders Boss Holsting brugte samme aften lang tid på at svare moren. Han redegjorde for, hvilke pædagogiske teoretikere han brugte i sin undervisning. Og forklarede, at jo, han arbejdede med motivation, men de havde en masse ting, de skulle nå inden eksamenen, og derfor kunne de ikke lave spækbrætter. Han fik aldrig et svar tilbage. Eleven ændrede heller ikke sin opførsel.

Kort tid efter hørte Anders Boss Holsting, at der på skolen skulle være en personaleaften, hvor lærerne skulle undervises i at håndtere "markante forældre". Anders Boss Holsting blev provokeret, da han hørte det.

"Vi bruger allerede så mange ressourcer på denne gruppe forældre. Hvorfor går det kun den ene vej? Skal forældrene ikke også trænes i, hvordan de bedre kan imødekomme os?"

NOGET HAR FORANDRET SIG i mødet mellem forældre og skole, børnehave og vuggestue.

Vi har hørt fra mere end 40 skoleledere, folkeskolelærere, efterskolelærere og pædagoger, og langt størstedelen fortæller, at forældresamarbejdet i stigende grad presser dem.

Undersøgelser viser også, at det er et område, der er forbundet med store udfordringer. Den seneste [evaluering](#) af læreruddannelsen viste, at kun to procent af de nyuddannede lærere følte sig godt nok klædt på til at håndtere konflikter med forældrene. I en [lærerundersøgelse](#) fra 2022 vurderede [en tredjedel af de adspurgte lærere, at skole-hjem-samarbejdet var en af de største udfordringer ved deres job](#). En [undersøgelse](#) fra Oxford Research fra 2017 viste, at det, der især presser lærerne, er, at forældre i dag har langt flere krav og forventninger til lærerne, end de havde før i tiden. Selv Mette Frederiksen nævnte problemet i sin åbningstale i Folketinget for nylig.

Eksperter, vi har talt med, fortæller om et forandret børnesyn, hvor forældre i dag ser det som deres fornemste opgave at være investeret i deres børns behov. Men mens forældrenes fokus på det enkelte barn er blevet større, er lærerne og pædagogernes tid til hvert enkelt barn blevet mindre. Samtidig har teknologier og apps forandret vores måde at kommunikere på. Det er blevet meget nemmere at bede læreren om en forklaring eller uddybning. Og det gør forældre i stigende grad. Tal fra Aula viser, at der bliver sendt omkring [10.000 beskeder](#) i minuttet fra klokken 7.30 til 8.30.

Tilsammen udgør det en sprængfarlig cocktail, hvor forældrenes engagement i børnene bliver betragtet som afgørende og vigtigt, men også udmattende og tidskrævende for de lærere og pædagoger, der i forvejen er pressede.

I denne serie vil vi gerne undersøge, hvorfor forældrenes engagement kan ende med at blive en byrde, og hvordan vi vender den udvikling. I seriens første afsnit vil vi forsøge at kortlægge, *hvor* stort det her problem egentlig er, og hvad det handler om.

Men efter at have undersøgt det nærmere står det også klart, at det er en tendens, som rigtig mange forældre – i en eller anden grad – er en del af. (Os selv inklusive). Vi vil allesammen vores børn det bedste, og et stort engagement er jo på mange måder fantastisk – det er meget vigtigt at understrege. For der kan være mange gode grunde til at blande sig og råde op.

Problemet er, når det kammer over og sker på bekostning af fællesskabet eller lærernes arbejde. Men nogle gange kan det som forælder være svært at gennemskue, hvordan man bedst hjælper sine børn. I et forsøg på at gøre alt det rigtige glemmer vi nogle gange det store billede: fællesskabet. Derfor har vi valgt at kalde serien *Forældre-fælden*.

2314 lærere deltog i denne lærerundersøgelse. Fagbladet Folkeskolen har tidligere skrevet om den. Men undersøgelsen er ikke videnskabeligt valideret, og skal derfor tages med en del forbehold.

ANDERS BOSS HOLSTING HOLDER I DAG ORLOV fra sit arbejde som lærer. Han kunne

mærke tegn på stress, og så var han begyndt at blive en dårlig lærer. En af den slags lærere, som han havde svoret aldrig at blive. Sådan en lærer, der råber og skælder børnene ud.

“Måske har der før i tiden været en opfattelse af, at lærerne havde et let job. De havde korte dage og lange ferier, men det er meget langt fra virkeligheden i dag,” fortæller han.

På få årtier har reformer og nye love forandret lærernes hverdag markant. Dagene er blevet længere, og kravene er blevet flere. Samtidig er der kommet flere elever i klasserne, og flere af de elever har ekstra behov. Og det er i dét lys, at man skal se forældrekontakten, mener Anders Boss Holsting.

Han sammenligner lærernes hverdag med en båd. Den kan lige akkurat holde sig oven vande, hvis klassen trives. Men så snart der opstår problemer eller konflikter, begynder båden at tippe. Det kan være, at to elever har haft en konflikt i frikvarteret.

“Hvis vi så skal til at diskutere frem og tilbage på Aula, hvad der er sket, holde klassemøder og individuelle samtaler med eleverne, så begynder det at blive svært at finde tid til det hele.”

Anders Boss Holsting oplever, at mange forældre har svært ved at se det store billede.

“Et par beskeder på Aula, et opkald eller et enkelt møde lyder jo ikke af meget, men mange forældre glemmer, at der er 28 elever i hver klasse, og at vi hver dag står foran flere forskellige klasser.”

Den oplevelse er han langt fra alene med. De mere end 40 lærere og pædagoger, vi har talt med, oplever ligesom Anders Boss Holsting, at der er en del danske forældre, der blander sig for alt meget i lærernes og pædagogernes arbejde. Og det presser dem.

Christa Lund har som skoleleder arbejdet med børn de seneste 15 år:

“Forældre kan ikke skæres over en kam, men vi oplever forældre, som flere gange om ugen skriver og spørger, kommenterer, beder om tilbagemeldinger og skriver lange e-mails om, hvordan deres barn har det, føler, tænker.”

Den gruppe er især de ressourcestærke forældre. En lærer med fem års erfaring, der ikke ønsker at stå frem med navn af hensyn til det fremtidige samarbejde med forældrene, oplever også, at det især er de mere velstillede forældre, som hun bruger mest tid på.

De stiller sig oftere kritiske over for hendes metoder og kræver forklaringer. Det betyder, at hun bruger enormt meget tid på at forsvare sine beslutninger. Tid, der i sidste ende går fra forberedelsen af undervisningen og dermed eleverne.

“Jeg har brugt mere tid på at svare på beskeder på Aula end på at forberede min undervisning.”

Hun oplever samtidig, at tonen er blevet hårdere. I perioder har hun været angst for at åbne Aula i frygt for, hvilken sviner der nu lå og ventede på hende. De mange – og ofte hårde – beskeder har betydet, at hun i dag er mere bange for at prøve nye ting eller tage chancer i sin undervisning, hvilket også går ud over kvaliteten af hendes undervisning.

“Som lærer er det almindeligt at være angst for at åbne Aula, fordi man alt for tit modtager aggressive beskeder fra forældre, man skal forholde sig til,” skriver en anden lærer.

En klasselærer med 13 års erfaring skriver, at den tid, hun bruger på at besvare mails og beskeder, ikke bare går fra hendes elever, men også fra hendes egne børn. Det er tit, at hun må sidde oppe til sent om aftenen og svare forældrene. Beskederne handler både om stort og småt. Det kan være, at de vil have uddybet en konflikt mellem to elever. Men der er også mails om helt små ting.

“En mor skrev en mail til mig, fordi hendes søn havde mistet en gaffel på en tur ud af huset, og ville høre, om jeg kunne se efter den. Billedet af gaflen var vedhæftet. Drengen er en ældre elev.”

De mange mails og den tiltagende hårde tone påvirker lærernes arbejdsglæde og overskud, fortæller flere. En del har overvejet selv at stoppe eller kender til lærere, der er stoppet på grund af netop forældresamarbejdet. Også Danmarks Lærerforening kender til problemet med lærere, der stopper i faget af den grund.

En lærer og viceskoleleder med 33 års erfaring fortæller, at langt flere stresssygemeldinger i dag skyldes hårde og tidskrævende forældrehenvendelser.

“Det er især dem, der gør sig allermest umage, der ender med at knække på det,” fortæller en anden lærer.

P

Å LANGELINIESKOLEN I KØBENHAVN er der tidligere [flere lærere](#), der har sagt deres job op på grund af et vanskeligt forældresamarbejde.

Malene Meyer er leder i indskolingen på Langelinieskolen. Skolen er en af Københavns største og ligger højt på det socioøkonomiske indeks. Det vil sige, at det er en af de skoler med flest ressourcestærke forældre. Malene Meyer fortæller, at man her – ligesom på mange andre skoler – de seneste år har sat hårdt ind på at forbedre forældresamarbejdet. Selvom tiltagene har hjulpet markant, oplever de stadig, at det indimellem går skævt og udmatter både lærere og pædagoger til et punkt, hvor det går ud over deres arbejdsglæde og motivation.

“I bund og grund handler det om, hvad lærerne skal bruge deres tid på: forældrene eller eleverne?”

Som indskolingsleder håndterer Malene Meyer de sager, der bliver for meget for læreren at stå alene med. Hun understreger, at langt de fleste forældre i udgangspunktet er afslappede og tillidsfulde. De har hørt alle historierne om “curlingforældrene” og er derfor nærmest bange for at være besværlige. Men hvis der opstår en konflikt, eller der er nogle problemer i klassen, så kan en lille gruppe bekymrede forældre ende med at påvirke en hel forældregruppe. Og der skal desværre ikke mange kritiske mails og samtaler til, før der opstår mistillid mellem forældre og lærere.

“Men hele skolen bygger på stærke dannende fællesskaber, hvor eleverne trygt kan lære og udvikle sig. De fællesskaber kræver forældrenes opbakning og tillid.”

Skolelederen oplever, at en af de største udfordringer ved forældresamarbejdet er, at konflikter i dag får meget mere opmærksomhed, end de behøver. Der er dagligt konflikter mellem børnene. Det er en del af deres skolegang og hverdag, så når en lærer skriver en besked hjem til forældrene, er det ofte blot til orientering. Man behøver ikke at gennemgå hele konflikten med sit barn, medmindre barnet har brug for det. Og hvis man gør, så ville hun ønske, at det var på en mere konfliktnedtrappende måde.

“Der er for få forældre, der siger: ‘Ja okay, så blev I uvenner. Prøv at se, om ikke det er bedre igen i morgen.’”

I stedet ender det ofte med at blive en meget alvorlig ting, hvor forældrene skal høre om forløbet i detaljer og måske ender med at skrive til læreren, at deres barn altså oplevede det anderledes. På den måde kan en enkelt konflikt, der egentlig var afsluttet i skolegården, ende med at blive en lang korrespondance, der udmatter læreren og i sidste ende heller ikke gavner barnet.

“Det er ikke en retssag, når der er en konflikt. De er børn. Vi kan aldrig finde ud af, hvad der præcist skete. Men det er jo også lige meget. Det vigtigste er, at de bliver venner igen.”

Malene Meyer har oplevet børn, der beder hende om ikke at skrive hjem, for “så bliver det så alvorligt”.

“Men sådan er det at være barn, voksen eller menneske. Der vil altid være dårlige eller kedelige dage, hvor man bliver uvenner, ikke lærer noget eller føler sig udenfor. Det er menneskelige følelser, der både danner og udvikler børnene, og som vi hver dag arbejder med på skolen.”

Hun mener, at nogle forældre i dag har en tendens til at tage alting meget alvorligt og handle på det hurtigt. Vi går glip af store dele af vores børns dag, og derfor vil vi gerne høre detaljer om, hvordan de har det, når de kommer hjem. Omvendt skal vi også passe på at glorificere kontaktbogen og “de gode gamle dage”. Dengang anede forældre jo ikke, hvordan deres børn havde det.

“Det hele kommer jo fra et godt sted. Forældrene vil jo bare gerne deres børn det bedste, og det er jo et ædelt formål.”

Malene Meyer er selv mor til to drenge i skolealderen, og hun kan ofte godt genkende sig selv i de forældre, hun møder gennem sit arbejde.

“Den her snak om forældre – det er jo også en samtale om os selv,” siger hun.

AT FORÆLDRE INDIMELLEM KAN GLEMME FÆLLESSKABET, fordi de fokuserer på deres eget barn, er der rigtig mange lærere og pædagoger, der godt kan genkende.

En lærer med 30 års erfaring fortæller, at han oplever netop dette som den største forandring ved forældresamarbejdet i dag.

“Forældrene er meget mere optagede af, hvad de og deres barn får ud af folkeskolen, og hvad de mener og tænker om alt det, læreren gør, end de var for 15 år siden,” skriver en anden lærer. Hun oplever, at fokuset på fællesskabet er skrumpet, og der ikke længere er den samme tillid til, at læreren ved, hvad der er bedst for klassen og fællesskabet.

Pædagog og familieterapeut Anna Prip er vant til at sætte sig i forældrenes sted. Hun har tidligere undervist pædagoger i, hvordan man undgår, at forældresamarbejdet bliver konfliktfyldt og tidskrævende.

Hun fortæller, at forskning har vist, at når forældre er bekymrede for deres barn, så bliver deres evne til at sætte sig i andres sted svækket. De glemmer at se det fra lærerens eller fællesskabets perspektiv, fordi deres barns mistrivsel overskygger alt andet. Det er helt naturligt. Hvis de samtidig ikke oplever, at lærerne reagerer på deres bekymring, så vil dem, der har ressourcerne, begynde at handle selv.

“Forældre i dag – især de ressourcestærke – forventer at blive taget alvorligt,” forklarer Anna Prip.

De forældre, der har børn i institutionsalderen i dag, er fra en generation, der er vant til at blive lyttet til, forklarer Anna Prip. Hun er selv 54 år og beskriver sin egen generation som langt mere autoritetstro.

Samtidig er der i dag også et langt større pres på forældre. Forældre i dag har enormt høje forventninger til, hvor investerede de skal være i deres børns liv. Og her kommer nogle af de meget engagerede forældre indimellem til at bruge deres ressourcer “forkert”. Med gode intentioner sætter de sig ind i læringsplaner, skriver lange forslag til undervisningstilbud, arrangerer sociale arrangementer og kræver en længere forklaring, hvis der er konflikter eller mistrivsel i klassen.

På mange måder er det positivt, at danske forældre i stigende grad engagerer sig så meget i deres børn, men forældrene er ofte ikke klar over, hvor lang en dag lærerne allerede har haft, når de modtager en lang og bekymret mail. De har stået over for 28 børn hele dagen, håndteret konflikter, været gårdvagter og holdt møder.

“Når de får en lang besked på Aula, så er de udmattede. Derfor får de måske ikke lige svaret tilbage med det samme. Det kan også være, at de svarer kort eller lidt afvisende tilbage,” siger Anna Prip.

Og så er der virkelig grobund for en konflikt, fortæller terapeuten. Men omvendt påpeger familieterapeuten også, at det *er* forældrenes ansvar at gøre skolen opmærksom på, hvis deres barn mistrives. Problemerne opstår, hvis forældrene i den proces mister tilliden til læreren. For så kan forældrene komme til at modarbejde skolen og lærerne i stedet for at samarbejde.

P

SYKOLOGIPROFESSOR LENE TANGGAARD UDKOM tidligere på året med sin bog *En lille*

bog om, hvorfor de fleste forældre skal gøre langt mindre, end de tror. I den forbindelse pegede hun på, at nogle af udfordringerne ved forældresamarbejdet kan bunde i en manglende tillid til pædagogerne og lærerne. Hun ledede for et par år siden et forskningsprojekt, der handlede om netop forældresamarbejdet i daginstitutionerne, og her kunne hun konstatere, at tillidsrelationen mellem forældre og pædagoger er svundet ind.

“Tør jeg aflevere mit barn i den her skole eller i den her vuggestue?” var et gennemgående spørgsmål, fortalte Lene Tanggaard her i Zetland for nogle uger siden.

Og det er skam et legitimt spørgsmål at stille sig selv i en tid, mener psykologiprofessoren, hvor både vuggestuer og børnehaver mangler kvalificerede hænder, og hvor både pædagoger, eksperter og forældre i medierne på skift advarer om institutioner, der slet ikke evner at skabe en omsorgsfuld hverdag for de små. Problemet er bare, at nogle af forældrenes manglende tillid kommer til at stå i vejen for et godt forældresamarbejde.

Der også opstået en idé om, at det *kun* er forældrene eller de allernærmeste, der egentlig dur som omsorgspersoner for børnene i det hele taget – og det udfordrer i den grad mødet mellem forældre og institutioner og skoler. I de gode gamle dage løb børnene muligvis mere rundt hjemme i nærheden af forældrene, men det var samtidig landsbyen og fællesskabet, der dannede dem som mennesker. I dag bliver det snarere opfattet som en individuel opgave at opdrage sit barn. Eller som den britiske professor David F. Lancy påpeger i sin bog *Raising children*: “Det er ikke en afvigelse fra idealet at lade andre passe ens barn.” Men det kan muligvis godt føles sådan, hvis man hele tiden hører om eller møder institutioner og skoler, der ikke lader til at have blik for ens barn.

I positiv forstand lyder Lene Tanggaards opfordring til forældre, at de naturligvis skal være både kritiske og bruge deres sunde fornuft, men at de skal turde indlemme deres børn i fællesskaberne i børnehaven eller folkeskolen.

MEN MÅSKE ER DET FAKTISK IKKE SÅ MÆRKELIGT, at forældre føler, de skal bruge meget tid på at engagere sig. Sociolog Maria Ørskov Akselvoll, der har skrevet bogen *Det grænseløse forældreskab*, har følgende analyse: Samfundsøkonomisk er forældre i endnu højere grad end tidligere blevet gjort til ressourcer, der skal hjælpe skoler og daginstitutioner med at skabe fremtidens nyttige samfundsborgere. Og særligt forældrenes engagement i børnenes skoletid bliver betragtet som afgørende vigtigt. Det er således blevet en markør for “det gode” forældreskab i dag, at man involverer sig aktivt i både dagtilbud og skole, både når det gælder læring og social trivsel. Ikkeinvolvering ses ligefrem som et udtryk for dårligt forældreskab, siger Maria Ørskov Akselvoll. Det skriver sig ind i et historisk krævende forældreskabsideal, der fordrer, at man som forælder helst skal være inde over det meste i barnets liv, hvis det ikke skal gå galt.

Så hvordan er vi lige havnet der?

Gennem de sidste 20 år er der blevet skruet op for forældresamarbejdet, både i skolen og i daginstitutioner, fortæller Maria Ørskov Akselvoll. Det har været en politisk ambition at øge forældreansvaret for at forbedre læringen og trivslen. I mange år har mantraet været “jo mere, jo bedre”, når det gælder forældreinvolvering. Det har blandt andet Forældreintra og Aula bidraget til at realisere. “Det overrasker mig ikke,” siger Maria Ørskov Akselvoll, “at både dagtilbud og skoler i dag står over for forældre, der henvender sig meget, blander sig og stiller krav. De er nærmest blevet opdraget til det.”

Psykologiprofessor Lene Tanggaard fortæller om et forældrependul, der har taget et ordentligt sving. Som Lene Tanggaard bemærker, så var det for bare 50 år siden ikke kutyme at betragte sit barn som noget unikt eller specielt eller at give det udelte opmærksomhed, som det i dag er tilfældet. I tiden efter Anden Verdenskrig begyndte en udvikling, hvor vi begyndte at se på børn på en ny måde. Man opdagede, at børnene var mere kompetente, end man hidtil havde ment. Og i det lys ser mange forældre ifølge Lene Tanggaard det som deres fornemste opgave at være hyperopmærksomme på børnenes behov, så de lykkes som mennesker og udfolder deres potentiale.

Så når et barn vil lave et spækbræt, skal det lave et spækbræt!

MEN DET ER IKKE KUN FORÆLDRENE, der har et større fokus på individets udfoldelse. Flere lærere og pædagoger oplever, at tendensen smitter af på børnene. En række lærere og pædagoger fortæller, at de oplever, at børnene – ligesom forældrene – er blevet mere fokuseret på sig selv og deres egne behov frem for fællesskabet, og at det udfordrer dagligdagen i institutionerne.

Både lærere og pædagoger beskriver en hverdag, hvor de skal bruge mere tid på at opdrage børnene, fordi mange forældre selv har svært ved at sætte grænser for deres børn.

“Det kan være et barn, der kommer i børnehave med blinkesko på i regnvejr, fordi han nægtede at tage gummistøvler på,” fortæller en pædagog med 13 års erfaring fra en integreret institution.

Det kan måske virke som den bedste løsning, når man står og er på vej ud ad døren og ikke kan overskue at tage en stor kamp, men så kan barnet jo ikke være med til at hoppe i vandpytter sammen med de andre børn, forklarer pædagogen.

Hun oplever, at der er flere og flere ting, som er op til børnene. Hun ser det, når børnene skal hentes. Her er der mange forældre, der ikke længere siger: “Vi skal hjem nu.” Men i stedet spørger barnet: “Vil du med hjem?” Alt bliver et spørgsmål, der er op til børnene. For ikke at ødelægge den gode stemning, lokker mor eller far børnene med hjem med løfter om snacks eller skærm derhjemme.

Omvendt kan hun godt forstå hvorfor. Forældrene har været på arbejde hele dagen og har måske kun ulvetimerne sammen. De har savnet børnene og vil gerne have en hyggelig stund. Men i det lange løb er det ikke altid den bedste løsning.

Hvis ikke barnet er vant til at få et nej, så bliver det en meget lang dag for både os i børnehaven og barnet, forklarer pædagogen.

SÅ HVAD NU? Der er tydeligvis nogle udfordringer ved forældresamarbejdet. Men ofte bliver der i medierne fokuseret på de mest ekstreme tilfælde – historier om vanvittige “curlingforældre”, der klager over kø til toiletterne for deres børn på Roskilde Festival. Historierne er undtagelser fra de brede og mere nuancerede udfordringer – og har ofte en meget negativ og udskammende tone, som i sidste ende gør afstanden mellem forældre og lærere endnu større. Og det er en skam, for både lærere, pædagoger og forældre ønsker jo i bund og grund det samme for børnene: at de trives og udvikler sig. Spørgsmålet er, hvordan vi vinder udviklingen, så flere forældre bliver en hjælp og ikke en byrde.

Der findes i dag flere kurser i, hvordan lærere og pædagoger bedst håndterer forældre. Men hvad med et kursus den anden vej?

I den kommende tid vil vi undersøge forældresamarbejdet i en serie. Vi vil kigge nærmere på udfordringerne, men vi er også på jagt efter løsninger. Det kan vi ikke gøre uden jeres hjælp. Så forældre, fortæl os, hvad der presser jer? Hvilke udfordringer oplever I i samarbejdet? Og lærere og pædagoger, fortæl os, hvad der ville gøre jeres hverdag nemmere?

Skriv til mig lola@zetland.dk, hvis du kender til vigtige historier og kilder, problemer eller løsninger, der kan hjælpe os med at skabe et bedre forældresamarbejde.

Mere fra samme serie

[“Jeg bruger mere tid på at skrive med forældre end at forberede min undervisning.” \(zetland.dk\)](#)